

London, Royal 15 B XIX, ff. 93r-96v, saec. X

=====

COLLECTUM CARPTIM EX HISTORIA ECCLESIA/STICA

DE PORPHIRIO /

Porphirius, qui plures libros scripsit, grecus tyri/us fuit, saecularis disciplinae scientia eruditus, ali/quandiu Christianus, qui in caesarea palestinae a qui/busdam Christianis caesus, iracundiam non ferens, Christianita/tem deseruit per furorem, et odio inimicorum scribendo / blasfemias Christianitate priuatus est. Ac tanquam / callidus rethor, contra catholicos sophisticis ad in/uentionibus praeliabatur enia(!?) uis libris suis Christianam / lacerans religionem. Apud idiotas et simplices uerba / faciens, non apud eos qui scripturarum diuinarum [93v] obtineba`n` t ueritatem. Scripserunt tamen catholici ple/rique contra eum quibus eius malignitas innotuit. Quae / si legeret, in aliud forte sua uerba mutaret, et non / ad tantae blasfemiae sophismata se conuerteret. / Qui tamen blasfemus in fandum prodigium et horrens mon/strum sponte deliquit et sciens peccando dignissi/ma poena multatus est, uiliatio apostatae similis, / raeterea ut de uerbis suis mores eius intelleguntur / detractor fuit. Nam porphirius summi philoso/phorum socratis uitam lacerauit, in historia philoso/phica, quam ipse conscripsit, et talia de eo retulit, / qualia soliti derogationibus occupari. Et haec de / illo socrate, qui apud grecos `iiii` uenerabilis castita/te, iustitia, aliisque uirtutibus habebatur. Quem plato / mirabilis eorum philosophus, et exenofonte alter / philosophorum thiosus¹, non solum tamquam a deo a/mabilem honorant, sed etiam ultra hominem sapuis/se pronuntiant.

{ inP1 p. 15.5-13 Quod proprium germanumque opus, hoc por/phirii sit, indubitatum est. Omnibus porphirii libris / stilus hic conuenit. Et mos huic porphirio est in² his / rebus quae sunt obscurissimae introducenda, quaedam / et praegustanda praecurrat, ut alio quodam libro cate/goricis sillogismis fecit, et de multis item aliis, / quae in philosophia³ grauia illustriaque uersantur. / Et hoc apud superiores indubitatum est, quibus nos / nolle credere inscitia est. }

---

¹ thiosus] thiasus *a.c. L*

² in] ut *i.t.*, in *s.l. L*

³ philosophia] pholosophia *a.c. L*

{ Etym. II.23.3-24.3 Solent philosophi / antequam ad ysagogas ueniant exponendas |94r| diffinitionem philosophiae ostendere, quo facilius ea / quae ad eam pertine`n`t demonstrantur. (23.3)

⁴Philosophia est / rerum humanarum diuinarumque cognitio cum studio / bene uiuendi coniuncta. Haec duabus ex rebus con/stare uidetur, scientia et opinione. (24.1) Scientia est / cum res aliqua certa ratione percipitur. Opinio cum / adhuc nec certa res latet et non ratione firma ui/detur, utputa sol utrumne tantus quantus uidetur / an maior sit quam omnis terra; item luna globosa sit / an conuexa uel concaua, stellae utrumne adhae/reant coelo an per aerem libero cursu ferantur; / coelum ipsum qua⁵ magnitudine, qua materia / constet; utrum quietum sit et i`n`mobile, an incredibili / celeritate uoluatur; quanta sit terrae crassitudo aut / quibus fundamentis librata et suspensa permaneat. (24.2)

Ipsum nomen latine interpretatum amorem sapientiae⁶ / profitetur. Nam greci *filo* amorem, *sophiam* / sapientiam dicunt. (24.3)}

Etenon(!?) philosophia amor et / studium et amicitia quodam modo sapientiae. Est autem hic / amor sapientiae intelligentis⁷ animi ad illa pura sa/pientia illuminatio et quodam modo ad se ipsam / retractatio atque aduocatio, ut uideatur studium sapi/entiae atque studium diuinitatis, et purae mentis illius / amicitia. Haec igitur sapientia cuncta animarum / meritum suae diuinitatis impenderit et ad propriam / naturae uim puritatemque reducit. Hinc nascitur / speculationum cogitationumque ueritas et sancta puraque |94v| actuum castimonia.

Est autem philosophia genus, / in cuius diffinitionibus generaliter omnia continent.

{ Etym. II.24.3-7 Species philosophiae tripartita est. Una naturalis / quae graece *phisica* appellatur, in qua de naturae inquisitione disseritur. Alia moralis, quae graece *aethica* dicitur, in qua de moribus agitur. Tertia rationalis, quae *logi/ca* appellatur, in qua disputatur quemadmodum rerum / causis uel uitae moribus ueritas ipsa quaeratur. (23.3) In phi/sica causa quaerendi, in aethica ordo uiuendi, in / logica ratio intelligendi uersatur.

Phisicam apud / grecos primus scrutatus est. Tales milesius, unus ex ilis / septem sapientibus. Hic ante alios coeli causas atque uim / rerum naturalium suspexit, quam post Plato in quatu/or diffinitiones distribuit, id est arithmetica, geo/metrica, musica, astronomiam. (24.4)

---

⁴ Philosophia *i.m.* L

⁵ qua] quanta *a.c.* L

⁶ sapientiae + [sapientiae] L

⁷ intelligentis] intellegit(?) *a.c.* L

Aethicam Socrates / primvs⁸ ad componendos in`stituit atque studium eius ad / bene uiuendi disputationem perduxit, diuidens in .iiii^{or.} / uirtutibus animae, id est prudentiam, iustitiam, fortitudi/nem, temperantiam. (24.5) Prudentia discernuntur a bonis / mala. Iustitia recte iudicando sua cuique tribuuntur. / Fortitudine aduersa aequanimiter tolerantur. Tempe/rantia libido concupiscentiaeque rerum frenantur. (24.6)

⁹Logicam Plato subiunxit, per quam discusis rerum morumque causis / uim earum rationabiliter perscrutatus est, diuidens eam in dia/lecticam et rethoricam. (24.7) { *Etym. II.22.1-23.2* Dialectica est disciplina ad disse/rendas rerum causas inuenta. <Ipsa est philosophiae species, quae logica dicitur, id est rationalis> diffiniendi, querendi, / et disserendi potens. Docet pluribus generibus questi|95r|onem quomodo disputando uera et falsa diiudicentur. (22.1) / Hanc quidam primi philosophi in suis dictionibus habuerunt, / non tamen ad artis redigereperitiam. ¹⁰Aristoteles post / hos ad regulas quasdam huiusdoctrinae argumenta / convertit et dialecticam nuncupauit, pro eo quod in ea / de dictis disputatur. Nam *lecton* dictio dicitur. Post retho/ricam Dialectica sequitur, quia in multis utraeque commu/nes existunt. (22.2)

Dialecticam et rethoricam Uaro tali si/militudine diuidit: “Dialectica et rethorica est quod / in manu hominis pugnus astrictus et palma di/stenta; illa uerba contrahit, ista distendit”. Dialectica ad disserendas acutior, rethorica ad / ea quae nititur docenda facundior. Illa ad scholas non / numquam uenit, ista iugiter procedit in forum. Illa requi/rit rarissimos studiosos, haec frequenter et populos. (23.1-2) } / { *Etym. II.24.7-9* Logica rationalis. *Logis* apud grecos sermonem si/gnificat et rationem. (24.7)

In his tribus generibus philoso/phiae etiamet eloquentia diuina consistunt: de natura / disputant ut in Genesi et Ecclesiasten, de moribus ut / in Prouerbiis et in omnibus sparsim libris, de logica pro qua nostri / theologiam sibi uindicant ut in Cantica canticorum et / Evangeliiis. (24.8)

Item aliqui doctorum philosophiam in nomine / et in partibus suis ita diffinierunt: philosophiam est / diuinarum humanarum rerum inquantum homini possi/bile probalis(!) scientia. Aliter: philosophia est ars ar/tium et disciplina disciplinarum. Rursus: philoso/phia est meditatio mortis,

---

⁸ primvs] primos *a.c. L*

⁹ Logica in dialectica(!) & rethorica(!) *i.m. L*

¹⁰ Aristoteles dialectica(m) p(ri)m(us) nominauit *i.m. L*

quod magis conuenit |95v| Christianis, qui seculi ambitione calcata conuersatione disci/plinali similitudine futurae patriae uiuunt.

Philo/sophia diuiditur in duas partes. (24.9) } Primo in theoreticam, / id est speculatiuam; secundo in practicam, id est actualem. / {Etym.

II.24.10-16 Alii diffinierunt philosophiae rationem in duabus consi/stere partibus. Quarum prima inspectiua est, secunda ac/tualis. Inspectiua diuiditur tribus modis. Primo in phi/sicam, id est naturalem; secundo in mathematicam, id est doctrinalem; / tertio in theologicam, id est diuinalem. Doctrinalis diuiditur / in .iiii^{or}, quam graeci dicunt *methentetraden*, id est doctrinam / quaternariam, id est in geometricam, arithmeti- cam, astronomiam, musicam. (24.10) Actu/alis in tribus: in aethicam <id est> moralem, economicam id est dispensa/tiuam, poligiticam(!) id est ciuilem.

Inspectiua dicitur, qua supergres/si uisibilia, de diuinis aliquid et caelestibus contemplamur, / eaque mente solummodo inspicimus, quoniam corporeum super/grediuntur obtutum. (24.11)

Naturalis est ubi uniuscuiusque rei na/tyura discutitur, quia nihil genenratur in uita, sed unum/quodque his usibus deputatur, in quibus a creatore diffinitum est, / nisi forte cum uoluntate dei aliquid miraculorum prouenire / monstretur. (24.12)

Diuinis dicitur quando ineffabilem naturam / dei aut spirituales creaturas ex aliqua parte profundissima / qualitate disserimus. (24.13)

Doctrinalis¹¹ dicitur scientia quae ab/stractam considerat quantitatem. Absracta quantitas / dicitur qua intellectum a materia separantes / ab aliis accidentibus, ut par, impar, uel alia¹² huiusscemodi(!) /in sola ratione tractamus. Cuius species sunt quatuor: / arithmetica, geometrica, musica, astronomia. (24.14) Arithmetica |96r| est disciplina quantitatis numerabilis secundum se. Geometrica disci/plina magnitudinis immobilis et formarum. Musica quae / de numeris loquitur, quae ad aliquid sunt his qui inueniun/tur in sonis. Astronomia, quae cursus caelestium syderum / figurasque contemplatur omnes, et habitudines stellarum circa / se et circa terram indagabili ratione percurrit. (24.15)

Porro ac/tualis dicitur quae res propositas operationibus suis explicat. / Cuius partes sunt .iii.: moralis, dispensatiua et ciui/lis. Moralis per quam mos uiuendi honestus adappetitur, / et instituta ad uirtutem tendentia praeparantur. Dispen/satiua dicitur, cum domesticarum

---

¹¹ Doctrinalis] Doctrina L

¹² alia] ab L

rerum sapienter ordo disponitur. Ciuilis¹³, per quam totius ciuitatis utilitas administratur. (24.16)}

Hic¹⁴ liber ysagogarum dialecticus est.

Dicitur autem / dialectica cognomento logica, licet species logicae sit. /

Logica secundum aliquos trifariam diuiditur: in dialecticam / id est disputatoriam, epideicticam uel apodicticam id est demonstratiuam, et sophisticam id est fraudulentam et fictam.

Quidam / philosophiam diuidunt in theoreticam id est contemplatiuam, / in practicam id est actualem, in logicam id est rationalem.

Theologica in diuinis rebus, physica in humanis et / naturalibus, mathematica id est doctrinalis in edis/cendis rebus¹⁵, aethica id est moralis, economica / id est dispensatiua, politica(!) id est ciuilis, dialectica / cognomento logica id est disputatoria, apodictica id est demonstratiua, sophistica ficta / uel fraudulenta.

{ Etym. I.2.1-3 } Disciplinae liberalium artium / septem. Grammatica loquendi peritia. Rhetorica [96v] quae propter nitorem et copiam eloquentiae maxime / in ciuilibus questionibus est necessaria. Dialectica / quae disputationibus subtilissimis uera secernit a / falsis. Arithmetica quae continet numerorum causas et diuisiones. Musica quae in carminibus cantibusque consistit. Geometrica quae mensuras terrae diuisionesque complectitur. Astronomia quae continet / legem astrorum. }

End

=====

QUALITER UNUSQUISQUE CHRISTI/ANUS FIDELIS AD DEUM SE SUBIUNGERE DEBEAT / ET QUOMODO EUM CREDAT ESSE. / = art. 21

=====

---

¹³ Ciuilis] Ciuiles *a.c. L*

¹⁴ Hic] Hic *i.t.*, uacat *s.l. L*

¹⁵ rebus + [Physica] *L*

f. 98r = art. 26

Mathematicus secundum diuinitatem dicitur. Qui de naturis disputat, / sed secundum philosophicam rationem mathematicus appellatur / ille qui peritus est quattuor artium liberalium, scilicet geome/tricae, musicae, astroligicae(!), et arithmeticae. Et dicitur *mathesis* / doctrina; unde mathematicus doctor appellatur.

Magus diuinus, qui de singulis philosophatur. Caldeus ma/leficus.

Ariolus incantator, qui carminibus suis aliquam rem / peragit.

Aruspices inspectores.

Scrupus paruus lapis; / unde diminuitur scrupulus.

Oboelus sagitta `vel uirgula´.

Obolus / denarius.

Siliqua dimidius denarius.

Siclus apud antiquos / erat pars unctiae; apud nos tamen plena unctia.

Tutela `defensio´. |98v|